

és keleteurópai orosz formából egy teljesen eredeti, harmadik, speciálisan finn forma olvadt össze. E tekintetben a táblázatos összeállítások még azt is kimutatták, hogy a néplelek teremtő működése a keleti és északi variánsokban nyilvánul, tehát a Skandinávia és Oroszország közt végbemenő néparamlások nagy szárazföldi útjában, míg a mesék ősi formáit a nyugati és déli finn variánsok őrzötték meg, vagyis mint a nagy kontinensek óslakossága a föld szívéből, mindinkább a partokra, a partokról a szigetekre szorulnak.

Íme a mesék földrajzi elterjedését ugyanazon nagy általános természeti törvények szabályozzák, mint az emberét s mint a növény- és állatvilágét.

A térkép, melyet Krohn dolgozatához csatol, e mesék egyenkinti elterjedésén kívül feltünteti azt is, meddig terjed kelet felé a medve, nyugat felé a farkas szerepének geográfiai határa. E szerint a farkas szerepkörének nyugati határvonalát Impilaks, Suistam, Savitaipall, Gustaf Adolf, Kiuruvesi, Kivijärvi, Himnuka nevű falvak; míg a medve szerepkörének keleti határát Szent-Pétervár, Salmi, Licksa, Karsiula, Lestijärvi, Lohtaja falvak adják meg.

JANKÓ JÁNOS dr.

Gabelentz felfogása a nyelvek küzdelméről. Széchenyi jelmondatát, hogy nyelvében él, nyelvében hal minden nemzet, G. is ugyancsak osztja. Szerinte a nyelv életereje a nép életerejétől függ, s joggal tekintjük a népet és nyelvet elválaszthatatlannak. De mindkettejüknek védelméhez vagy az idegen befolyásoktól való elzárkózás, vagy egy elég nagy nyelvközségnek területi egyesülése kell. Azért igen helyes ösztönt árulnak el az ily küzdő népek, ha egyesülni akarnak, vagy erőszakoskodnak szomszédjaikkal, és éppen oly helyesen éreznek a hatalmas államok, ha tartományaik elpártolhatnámságaira brutális nyelvi parancsokkal felelnek: «Nemesak a kicsinyek tanultak III. Napoleon nemzeti-ségi elvéből.» (256. l.)

Könyvének másik helyén G. arról szólva, hogy a nyelvjárások mily fontos bizonyosságai a nép történetének, két település nyelvére hivatkozik: «A XII. század óta laknak az alsó Rajna mellől és Flandriából való német gyarmatosok Erdélyben, és még ma is majdnem egészen úgy beszélnek a besztercei vidéken, mint Luxemburgban. A nyelv 700 év alatt változott, az kétségtelen. De itt is, ott is egyenlő irányban, majdnem egyenlő léptekben történtek az átalakulások. Azon erdélyiek bizonyos büszke félrevonultságban éltek. Bármily viharok vonultak át az országon: a nyelv majdnem zavartalan csendéletet élvezett. — S hogy áll a dolog azon salzburgi települők tájnyelvével Litvániában, kiknek ősei csak másfél század előtt hagyták el hegyes hazájukat? Kezdetől fogva beonták őket az északi német állam életébe: itt a nyelvjárásnak gyors elenyészését lehetett észlelni.» (280. l.)

KALMÁR ELEK.